

© Кавалеров В. А.

8. Аристотель. Соч. В. 4 т. / Аристотель ; сост. и пер. Н. Н. Платоновой. — М. : Мысль, 1973. —Т.1. — 448
9. Губогло В. С. Совершенствование бытовой сферы советского образа жизни / В. С. Губогло // Коммунист Молдавии — 1981 — № 6. — С. 10-15.
10. Позднякова М. Е. Место быта в советском образе жизнь / М. Е. Позднякова // В кн.: Состояние и основные тенденции развития советского образа жизни: Вопр. методологии и методов исследования. — М.: Мысль, 1980. — 230 с.
11. Шнейдер Е. Н. Теоретико-методологические основания анализа быта в современном российском обществе: социологический подход [Текст]: дис. канд. социол. наук / Шнейдер Елена Николаевна. — Саратовский государственный социально-экономический университет, 2007. — 156 с.
12. Садовская В. С. Лабиринты культуры быта: исследование реальности / В. С. Садовская. — М.: Мысль, 2003. — 356 с.
13. Кавалеров А. И. Быт развитого социализма: сущность и основные черты / А. И. Кавалеров. — Львов: изд-во «Вища школа», 1985. - 148 с.
14. Кавалеров А.И. Социалистический быт – составная часть советского образа жизни / А.И.Кавалеров.- Львов: изд-во «Вища школа», 1978. – 126 с.
15. Маркс К Экономические рукописи 1857-1809 годов / Маркс К., Энгельс Ф ; пер. с нем. — изд.2-е. — т. 46. — ч. 1. — 520 с.
16. Куценко В. И. Философско-социологическое содержание категории «образ жизни». — В кн.: Социалистический образ жизни и всестороннее развитие личности. К., 1979, с. 18.

Кавалеров В. А. – кандидат педагогічних наук, директор Одеського обласного інституту удосконалення вчителів.

УДК: 122

ИННОВАЦИЯ ЯК ПАРАДИГМАЛЬНА НАСТАНОВА СУЧАСНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКО-ОСВІТНІЙ АСПЕКТ

Стаття присвячена інновації як парадигмальній настанові сучасності. Доводиться, що інновація є невід'ємною складовою як методів, так і змісту освіти. Розглядаються переваги та недоліки інноваційної орієнтації освітнього процесу. Досліджуються філософські аспекти впливу технологізації суспільства на освіту.

Ключові слова: освіта, новація, інновація, традиція, інноваційна діяльність, інформація.

ИННОВАЦИЯ КАК ПАРАДИГМАЛЬНАЯ УСТАНОВКА СОВРЕМЕННОСТИ: ФИЛОСОФСКО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Статья посвящена инновации как парадигмальной установке современности. Доказывается, что инновация является неотъемлемой составляющей как методов, так и содержания образования. Рассматриваются преимущества и недостатки инновационной ориентации образовательного процесса. Исследуются философские аспекты влияния технологизации общества на образование.

Ключевые слова: образование, новшество, инновация, традиция, инновационная деятельность, информация.

INNOVATION AS MODERN PARADIGMATIC LINE: PHILOSOPHIC-EDUCATIONAL ASPECT

The article considers innovation as paradigmatic line of modern times. We prove that innovation is an integral component of methods and content of education. The advantages and disadvantages of the innovation orientation of educational process are considered. Philosophical aspects of influence of technologization of society on education are investigated.

Keywords: *education, innovation, tradition, innovative activities, information.*

Застосування інноваційних методів навчання виступає важливою проблемою сучасної філософії освіти. Це пов'язано передусім з можливостями модернізації освітнього процесу, проте також зі зміною способів сприйняття потоків інформації. Обидві проблеми вимагають розвитку принципово нових підходів, які повинні залучатися до освітнього процесу з метою підвищення якості та обсягу освітньої діяльності. Проте освітній процес – складна система, що здатна до самоорганізації, будь-які кардинальні зовнішні впливи можуть її дестабілізувати, що неодмінно позначитися як на розвитку окремих особистостей, так і на долі цілого суспільства.

Освіта є своєрідною суспільною проекцією в майбутнє. Вона повинна виходити з уявлення про те, які знання та вміння потрібні людині завтрашнього дня, на яких ціннісних та світоглядних засадах будуватиметься її життя. Відповідно, проблема будь-яких нововведень та трансформацій вимагає глибокого філософського осмислення. Особливо в епоху бурхливих суспільних змін, коли традиція вступає у конфронтацію з новацією, аксіологічні орієнтири нестабільні, а здобуття людиною власної ідентичності під загрозою.

Питання навчання і виховання останнім часом все частіше розглядаються у контексті вивчення інформаційних процесів утворення, трансляції, збереження та трансформації інформації. Останнє зумовлене необхідністю розгляду освіти в контексті сучасних інформаційних технологій, що виступають умовою інноваційної діяльності. Відповідно, філософія освіти стоїть перед вирішенням двох діалектично пов'язаних проблем – проблеми інновації та проблеми використання інформації у навчальному процесі.

Проблема інновації полягає у перспективі переведення процесу і практики навчання та освіти на якісно новий рівень. Сьогодні спостерігається не тільки поява нових способів передачі інформації (через залучення до освіти як новітніх технологій, так і застосування нового підходу до різних видів навчання), але й формування так званої «інноваційної поведінки», яка «в умовах інноваційного розвитку суспільства вимагає якісно нового способу життя, орієнтованого на отримання якісно нового продукту і оволодіння відповідними інтелектуальними технологіями, які закладаються та формуються в системі освіти» [2, с.62]. Формування такої поведінки на сьогоднішній день є досить стихійним, а, отже – неконтрольованим. Проблема полягає в тому, що інновація в нашому суспільстві на сьогоднішній день є більше теоретичною побудовою, аніж практичним надбанням. Та й на такому рівні вона губиться в різноманітності дискурсивних практик сучасності. А, отже, концептуальне осмислення інновації повинне відштовхуватися від уявлення про її природу та властивості.

Інновація – поняття, що охоплює широке коло галузей, від технологічної до економічної, від соціальної до освітньої. Одне з досить повних визначень інновації дає В. І. Кудашов: «Інновація – це форматований закріплений розпакований сенс (ідея), не актуалізований раніше, що володіє заданим юридичним статусом на певній території в межах певного проміжку часу» [6, с.6]. Дане визначення, на думку його автора, передбачає, що інновація включає в себе діяльнісний зміст, здатна бути включеною в певні системи взаємозв'язків, а також бути поширюваною і ретрансльованою, встановлювати систему понять, які асоціюються з її сенсом. Кожен з цих пунктів передбачає тісний зв'язок інновації з професійними сферами діяльності.

У свою чергу, встановлення зв'язків інновації з наукою та освітою вимагає проаналізувати інновацію й у більш широкому контексті. Адже, будучи парадигмальною настановою сучасності, вона є чимось більшим, ніж професійна визначеність, хай навіть «юридично закріплена». А саме – мистецтвом і стратегією: «інновація як практика — це мистецтво стратегії розвитку, творча діяльність, запровадження нового, що заперечує старе» [10]. Разом з тим, інновація стає своєрідною вимогою до будь-якого творчого процесу, а тому здобуває статус певного маркера успішності/невдачі такого процесу. Відповідно, виходить далеко за межі творчості, постаючи як характеристика діяльної особистості.

Разом з тим, інноваційна поведінка такої особистості розгортається у більшості галузей, на які спрямована її діяльність. А це дозволяє включити інновацію у сферу компетенції сучасної освіти, завданням якої й стає створення інноваційної поведінки. Остання може існувати на підставі здатності особистості схоплювати будь-який ідеєтворчий процес у його цілісності, бачити його кінцеву мету, якою відтепер повинні виступати не новизна, винахід, чи інші поняття, які до сьогодні вважалися кінцевим результатом творчості (наукової, технічної, художньої тощо), а процес їх перетворення на частину суспільної практики. Тобто відбувається процес перетворення нового на значуще, надання

новому новій ролі. Парадокс: поза таким процесом нове не здатне реалізуватися як нове.

Формування інноваційної поведінки свідчить про фундаментальну зміну освітніх орієнтацій. Адже у сучасних реаліях новація не має сенсу доти, доки вона не стала інновацією, тобто доки вона не була впровадженою. А впровадження тих чи інших новацій найчастіше пов'язане з вмінням забезпечити гідну інформаційну підтримку новації. Це виховує сучасну людину в світлі тієї настанови, згідно з якою їй не достатньо бути професіоналом у своїй справі, так само як недостатньо бути обдарованою в певній творчості, чи бути фахівцем високого рівня. Необхідною умовою виступає володіння цілісним баченням того процесу, в який вона включена як дієвець – починаючи від ідеєтворчості, а завершуючи впровадженням власних ідей у застосування. Це ставить перед освітою вимогу внутрішньої трансформації відповідно до викликів інноваційних настанов сучасності. Вона повинна вийти за межі простого навчання як надання знань та вмінь і долучити уявлення про будь-яку діяльність як про систему, частиною якої є саме надання новації статусу інновації. Така постановка питання про освіту вимагає більш тісних її взаємозв'язків з наукою. Окрім того, вона підносить на новий рівень проблему інновації, яка сама зрештою стає своєрідною філософією освіти.

Вищевказане показує на включення інновації в зміст освіти. Проте якщо на проблему взаємодії освіти та інновації дивитися стосовно залучення сучасних інноваційних методів і способів навчання, то ми зустрінемося з внутрішньою суперечливістю. Як слушно зауважує К.С.Пірогов, інститут освіти по суті своїй є консервативним [9, с.12], що зумовлено його покликанням – необхідністю транслятувати знання. Для його трансляції слід виходити з певних, заздалегідь наявних, настанов наукового дискурсу і сприймати їх як дещо сталі і позбавлені спонтанної мінливості. Інновація ж постає зворотнім явищем – вона ґрунтується на законах руху і розвитку, а її суть полягає у виході за межі традиційного і загальноприйнятого. Разом з тим, внутрішня діалектична суть інновації полягає в тому, що вона прагне зробити принципово нове загальноприйнятим. Інакше кажучи, якщо новація розглядає «нове» як «непрояснене, невпорядковане, а тому хаотичне, в чому людина ризикує втратити себе, зникнути» [8, с.168], то інновація вводить це нове у повсякденність. Отже, стає органічним поєднанням процесу і результату, окрім того, полягає у вмінні зробити результат дієвим і діючим, тобто включеним у діяльність професійної спільноти, яка його використовує, або й цілого суспільства.

З іншого боку, інновація може розглядатися як спроба подолання викликані соціокультурними змінами розгубленості: людина робить інновацію проблемою тоді, коли необхідні системні зміни. У такому випадку інновація стає не просто суспільною вимогою, але – аксіологічним орієнтиром сучасної людини. Адже все нове, що успішно введено в суспільну практику, починає розглядатися як досягнення, як успіх, відповідно, впливає як на конструювання соціальної ідентичності новатора, так і на зміну суспільної діяльності. В галузі освіти інновація як односпрямована настанова може привести до стабілізації освітньої системи та до її стійкого функціонування.

Окрім наявної дихотомії «освіта-інновація», в наукових дослідженнях сучасності часто стає обговорюваною дихотомія «традиція-інновація». Йдеться про традицію як про збереження минулого у освітніх практиках сучасності, про місце історизму в сучасній епосі та про проблему протистояння пам'яті та новизни. Ми можемо спостерігати дві протилежні ситуації, які чітко проявляються у житті будь-якого сучасного соціуму західного світу (західного – у контексті протиставлення «Схід-Захід»). Перша тенденція полягає у підтриманні традиційних дискурсів у науці та класичних освітніх формах. Друга – у принциповій настанові на новизну: «у сфері соціальної реальності формоутворюючим началом стає інновація, а не традиція» [5, с.119]. Відповідно, інновація, стаючи парадигмальною настановою сучасності, долає, таким чином, дихотомію «традиція/новація», стаючи сама по собі умовою існування традиції. Адже і традиція у сучасному науковому дискурсі є не «чистою» передачею історичної інформації, але – її інтерпретацією. Разом з тим, «одна з досить репрезентативних версій тематизації минулого сучасним інтелектуалізмом полягає в його десакаралізації» [4, с.122]. А це свідчить, по-перше, про те, що інновація є парадигмальною настановою сучасності. А, по-друге – про те, що дихотомія «традиція-інновація» сьогодні вирішується на користь інноваційних підходів у всіх сферах, у тому числі й освітній. А отже вимагає подолання її консервативності.

Вищевказане ставить перед філософією освіти важливе завдання. Вона повинна слугувати своєрідним фільтром, через який на підставі того, що в культурі визнано традицією та того, що є тенденціями, які принесені інноваційною діяльністю, виявляти перспективні напрямки освітньої та педагогічної діяльності. Це дасть змогу як зберегти традиційні цінності, так і виявити серед них ті, що стали архаїчними і повинні замінитися на нові. Звичайно, цей процес не може бути повністю

контрольованим, проте основні його тенденції можуть бути передбачені, а тому – спрямовані у певне визначене русло. Для того, щоб досягти балансу при подоланні консервативності освіти та залучити до неї інноваційні методи, слід чітко усвідомлювати, яким чином інноваційні здобутки сучасності можуть застосовуватися до освіти.

Звичайно, нам відомий ряд методів, які в освіті сьогодення є надзвичайно актуальними – це і дистанційне навчання, і новітні для українського середовища методи тестування, а також – поступова технологізація та комп'ютеризація освітнього процесу. Проте постає питання, в якій сфері найбільш перспективним є інноваційний підхід в освіті – у сфері інноваційних способів і методів освіти, чи у сфері її змісту? Спробуємо проаналізувати обидва пункти.

Переведення інновації в ранг парадигмальної настанови сучасності, зокрема – сучасної освіти, свідчить про поширене сьогодні уявлення про перевагу технологічного та технічного прогресу перед гуманітарним знанням та про критерії доцільності та ефективності як визначальні для освітнього процесу. Відповідно, «сама освіта стала розглядатися як засіб здобування знань, навиків, умінь для освоєння технологій і техніки, для виконання вузькопрофесійних функцій» [11, с.183]. Разом з тим, зауважимо, що сучасне інформаційне суспільство характеризується надзвичайною інформаційною насиченістю. У ситуації доступності інформації точне і доведене знання стає своєрідним ідеалом, до якого прагнуть. Разом з тим, зміст знання починає формуватися довкола способу його отримання, створюючи комп'ютеризований образ світу. Відповідно, у людській діяльності проявляється прагнення до формалізації знання. Це впливає і на освітній процес, який перебуває під впливом способу отримання інформації.

Отже, проблема використання інформації у навчальному процесі має два важливі аспекти. Перше – це спосіб передачі інформації реципієнту. Якщо раніше переважали аудіальні способи передачі інформації в освіті, то орієнтації сучасного реципієнта мають аудіовізуальний характер. Це зумовлено тим, що в останні десятиліття новітні технології міцно увійшли у життя людини і посіли в ній вагоме місце. По-друге, важливим є спосіб сприйняття реципієнтом цієї інформації. Інформаційні потоки, в яких перебуває індивід, зумовлюють його орієнтацію на найбільш розповсюджений спосіб сприйняття інформації, доцільність якого виправдовується інтенсивністю освіти. А таким є аудіовізуальний образ, який транслюється комп'ютерними засобами.

Як бачимо, зміна способу отримання і сприйняття інформації у суспільстві може зумовлювати більш високу ефективність освіти при застосуванні комп'ютерних технологій. Зрештою, можна з цим погодитися, зважаючи на те, що «оптимальним підходом до інновацій в освіті є мистецтво вибору таких настроїв, поглядів, уявлень і понять, що переважають у педагогічному середовищі, які можуть увійти в резонанс з пропонованими методами навчання і забезпечать максимально можливе в даних умовах сприйняття, розуміння, запам'ятовування і практичне застосування інформації» [1, с.37].

Проте це має і зворотній бік. Як зауважив В. А. Кутирьов, «прагнучи об'єктивно описати процес інформаційної технологізації освіти, ми утримувалися від розгляду її протиріч і негативного впливу на долі людства» [7, с.67]. Звісно, процес комп'ютеризації має багато переваг, без яких сучасна освіта не може існувати – інновація, переведена у ранг парадигми зумовлює необхідність комп'ютеризації освіти, яка виведе дистанційне знання на перший план. Але, разом з тим, вона змінить усю культуру та саму людину. Фактично, відбудеться перехід від творчого і змістовного типу мислення до знакового. Постає питання про наслідки такого переходу.

Комп'ютер дає ідеальне знання, позбавляючи людину емоційного та морально-ціннісного його осмислення. «Віддайте ж людині – людське, а машині – машинне [3, с.82-83], - закликав у свій час Н.Вінер, передбачаючи формалізацію багатьох форм діяльності людини при її спів діяльності з новими технологіями. Це, зрештою, не входить у дисонанс з цінностями сучасної економічної епохи. Проте її головною філософською проблемою якраз і є формування нових цінностей.

Людина мисляча і творча як продукт багатовікового розвитку культури ризикує стати обмежено. Дистанційна освіта позбавляє людини особистого діалогу як базового при спілкуванні вчителя та учня, викладача та студента. І якщо в діалозі відбувається постійне спонтанне творче моделювання освітнього процесу як з боку викладача, так і з боку слухача, то в комп'ютерному світі таке спілкування замінюється на певну заздалегідь задану схему з обмеженими варіантами руху всередині цієї схеми. Зазначимо, що такий варіант обмежує особистісний розвиток як того, хто вчиться, так і того, хто навчає.

Зрештою, освіта не може існувати поза інноваційними процесами сучасності, проте створюваний новітніми способами отримання освіти формалізований образ світу повинен компенсуватися змістом освіти. Адже оптимізувати навчання можливо, тільки знайшовши в культурі

суспільства такі інтегративні ідеї, культурні, філософські і педагогічні традиції, опираючись на які можна буде забезпечити максимальну ефективність освіти. «Перетворення знання, інформації у свого роду «оточуюче середовище», ставить питання про те, що освіта в цілому повинна орієнтуватися не стільки на технічні науки, скільки на культуру. І вже потім, на цьому фундаменті, забезпечувати спеціалізацію» [7, с.68].

Інформаційний образ дійсності створив ситуацію, у якій освіта починає губити свою основну мету, а саме – створювати широту мислення. Освіта все більше спрямовується на здобування точного знання і вузької спеціалізації. Проте ми маємо справу, знову ж таки, з внутрішньою суперечливістю даного процесу. Адже в інформаційному суспільстві знання є відкритим і доступним. Натомість, формування світоглядних засад є процесом складним, але значущим. Більш вагомим і необхідним для освіти було б введення людини в певний предметний простір, в якому вона могла б орієнтуватися відповідно до власних потреб та інтересів. Проте формалізована людина позбавлена інтересів, тому досить часто в інноваційному процесі засвоює лише другу його частину - необхідність розповсюдження певної ідеї, проте – не її створення. Виникає ситуація, в якій людина не ставиться до власної роботи як до творчої, оскільки, будучи позбавленою широти мислення, не бачачи цілого процесу, вона здатна тільки до механічного виконання певних дій, але не до їх осмислення. Власне, це говорить про те, що слід переосмислити роль освіти у сучасному суспільстві.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Асеев В.А. Оптимизация методов образования и их инноваций / В. А. Асеев // Инновации и образование. Сборник материалов конференции. Серия “Symposium”, выпуск 29. СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2003. — С.31—38.
2. Барболин М.П. Метасистемный подход к инновационному развитию образовательных систем / М. П. Барболин // Философия образования. — 2009. — №1. — С.62 —69.
3. Винер Н. Творец и робот: Обсуждение некоторых проблем, в которых кибернетика сталкивается с религией / Н. Винер. — М.: Прогресс, 1966.—104 с.
4. Делез Ж. Различие и повторение / Ж. Делез; [Пер. с фр. Н. Б. Маньковской и Э. П. Юровской].— СПб.: Петрополис, 1998.—384с.
5. Краснухина Е.К. Традиция и новации как формы образования социального / Е. К. Краснухина // Инновации и образование. Сборник материалов конференции. Серия “Symposium”, выпуск 29. — СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2003. — С.119—125.
6. Кудашов В.И. Конструирование инновационного варианта образования / В.И. Кудашов // Философия образования. —2009.—№3.—С.5—9.
7. Кутырев В.А. Образование или программирование? / В. А. Кутырев // Философия образования. — 2009. — №2. —С.64—70.
8. Пеев Г.И. Новое и обновление человека / Г. И. Пеев // Инновации и образование. Сборник материалов конференции. Серия “Symposium”, выпуск 29. — СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2003.— С.167—171.
9. Пигров К.С. Диалектика инноваций и образования / К. С. Пигров // Инновации и образование. Сборник материалов конференции. Серия “Symposium”, выпуск 29. — СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2003. —С.11—15.
10. Сано Б. Інноваційний саморозвиток [Електронний ресурс] / Б. Сано. – Режим доступу: <http://iee.org.ua/ua/pub/p24>.
11. Симоненко Т.И. Традиции и инновации в образовании как онтологическая проблема / Т. И. Симоненко // Инновации и образование. Сборник материалов конференции. Серия “Symposium”, выпуск 29. — СПб.: Санкт-Петербургское философское общество, 2003. — С.182—187.

© Карняк А. М.

Карняк А. М. – кандидат политических наук, доцент Днепропетровского государственного технического университета.

УДК: 323.21

ПОЛИТИЧЕСКАЯ АДАПТАЦИЯ КАК НЕОБХОДИМЫЙ МЕХАНИЗМ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ ЛИЧНОСТИ

В статье представлено методологическое обоснование проблемы политической адаптации в системе социально-политических знаний. Посредством сравнительного анализа понятий «адаптация», «социальная адаптация», «социализация» определено содержательно-функциональное предназначение понятия «политическая адаптация» в контексте политической социализации.

Ключевые слова: адаптация, социальная адаптация, социализация, политическая адаптация.

ПОЛІТИЧНА АДАПТАЦІЯ ЯК НЕОБХІДНИЙ МЕХАНІЗМ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ

У статті представлено методологічне обґрунтування проблеми політичної адаптації в системі соціально-політичних знань. За допомогою порівняльного аналізу понять «адаптація», «соціально адаптація», «соціалізація» визначено змістовно-функціональне призначення поняття «політична адаптація» в контексті політичної соціалізації.

Ключові слова: адаптація, соціальна адаптація, соціалізація, політична адаптація.

POLITICAL ADAPTATION AS A NECESSARY MECHANISMUS OF POLITICAL SOCIALIZATION OF PERSONALITY

Methodological base of the problem of personality political adaptation in the system of socio-political knowledge has been introduced. By means of comparative analysis of notions “adaptation”, “social adaptation”, “socialization” content functional intention of the notion “political adaptation” in the contact of the political socialization has been defined.

Keywords: adaptation, social adaptation, socialization, political adaptation.

В современной системе социально-политических знаний не уделяется должного внимания вопросам политической адаптации, в основном исследуются общесоциальные принципы адаптации личности. Отсюда, сам и термин “адаптация”, рассматривается лишь как определяющий социальную адаптацию в широком ее смысле или как необходимый механизм социализации. Все это, не позволяло ряду исследователей выйти за рамки традиционного подхода к проблемам адаптации. Вопрос политической адаптации недостаточно рассматривался, а если и упоминалось о видовом представлении адаптивных политических процессов, то они носили подчиненный характер в структуре самой политики. В основном, адаптацию рассматривают как феномен социально-культурного или политико-культурного приспособления или, как механизм психологического отношения личности к социальным условиям бытия, в том числе и к политическим или, как упоминалось выше, — необходимый механизм социализации. Подобная интерпретация адаптации нашла отражение в работах как зарубежных так и отечественных исследователей: Ганн Ю., Злобина О., Кджанян М., Кузнецов П., Тихонович В., Чернышов Н., Шпак Л. и др. [1–12].

Необходимость состоит в том, чтобы адаптацию представить как цель и средство политического действия, а также относительно устойчивый результат в системе политических отношений. Адаптивное действие должно представлять относительно устойчивый, осознанно целостный, целенаправленный процесс, а не только как сиюминутное социально-психологическое действие.

Научную значимость при таком рассмотрении имеет понятие “политическая адаптация” как определяющего для социализации личности, в том числе и для политической (с учетом раскрытия содержания и логики взаимодействия необходимых понятий и категорий — социальная адаптация, социализация, политическая адаптация).

Чтобы определить в сущности политической адаптации и ее отличия от других форм адаптации в общественной сфере необходимо рассмотреть понятие адаптация, как оно представлено в современной науке и определить в собственном его значении.

Так первоначально понятие «адаптация» получает свое теоретическое осмысление в работах античных философов, где мы видим, что адаптацию понимают как приспособление, как компенсацию